

Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Vår dato 12.10.2010
Deres dato
Vår referanse 303711/Tli
Deres referanse

FORSLAGET TIL BUDSJETT 2011 - UTDANNING OG FORSKNING

Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) viser til brev til Stortingets finanskomite om statsbudsjettet for 2011. Vi vil gjerne komme med noen utdypende kommentarer når det gjelder utdanning og forskning.

Næringslivets Hovedorganisasjon mener forslaget til statsbudsjett for 2011 er blandet når det gjelder utdanning og forskning. Gjennomgående er det positivt innen utdanning, men skuffende når det gjelder forskning.

Handlingsrommet utnyttes ikke til vekstfremmende tiltak

NHO vil gi honnør til Regjeringen for at den nå har handlingsregelen i sikte. Det er bra for tilliten i finanspolitikken at Regjeringen nærmer seg fireprosentregelen for bruk av oljepenger over statsbudsjettet. Imidlertid vil vi minne om at en av forutsetningene for handlingsregelen, er at den økte bruken av petroleumsinntekter bør rettes mot å heve vekstevnen i økonomien gjennom å prioritere utdanning, forskning, infrastruktur og skatte- og avgiftspolitikken. NHO har beregnet hva oljepengene faktisk har gått til og tallfestet på hvilke områder 139 nye oljemilliarder er blitt prioritert i perioden 2005-2010. Vi registrerer at det er liten overensstemmelse med Stortingets intensjoner. Siden 2005 er bare ca 13 prosent av handlingsrommet fra oljefondet gått til vekstfremmende investeringer i utdanning og forskning, samferdsel og skattelette, som forutsatt da handlingsregelen ble vedtatt i 2001. Det er viktig at dette handlingsrommet blir utnyttet. Det er fortsatt tid før vi blir innhentet av eldrebølgen med ledsagende kostnadseksplasjon i velferds- og omsorgssektoren.

Nedenfor følger våre kommentarer til statsbudsjettforslaget vedrørende utdanning og forskning.

UTDANNING

NHO mener at det innenfor rammen av et stramt budsjett er fornuftig at grunnopplæring og høyere utdanning er gitt betydelig økede bevilgninger. Andelen unge som går over på trygd uten å ha vært innom arbeidslivet, er sterkt økende. I stor grad er dette unge som ikke har noen fullført opplæring. NHO mener det særlig er to tiltak som bør prioriteres for denne gruppen: Det ene er styrking av lese- skrive- og matematikkopplæringen gjennom hele grunnskolen. Det er nødvendig å ”overvåke” læringsutbyttet gjennom bruk av internasjonale målinger, nasjonale prøver med mer. Ved å gi alle relevante parter tilgang til slik informasjon vil man på en langt mer treffsikker måte, kunne målrette tiltak.

Det andre er å videreutvikle ordningen med praksisbrev gjennom opplæring i bedrift etter avsluttet grunnskole, slik at dette fremstår som et klart alternativ for ungdom som har behov for en mer praktisk vei til utdanning og kompetanse. Tilbakemeldingen fra våre medlemsbedrifter som deltar i pilotfasen, er meget lovende.

Vi utdyper våre synspunkter på grunnopplæring og høyere utdanning/fagskole nedenfor.

NHO er positive til at det er satt av midler til videre satsing på Program for basiskompetanse i arbeidslivet (BKA). Det er et viktig og velfungerende tiltak for å styrke opplæringen av de med svak basiskompetanse i arbeidslivet. Videre er vi svært tilfredse med at det er satt av 65 millioner til de to forskningsprogrammene: Utdanning 2020 og Praksisrettet utdanningsforskning. Vi forutsetter at dette også innebærer en betydelig styrking av kunnskapsgrunnet for målretting av tiltak i utdanningssektoren.

Grunnopplæringen

Når det gjelder ekstramidlene til fylkeskommunene for lærebedrifter, er NHO tilfreds med at disse videreføres, men mener det ville vært mer betryggende om disse hadde vært øremerket som tilskudd til lærebedriftene. 10 millioner ekstra til lærlinger med særskilte behov er positivt, men med 30 prosent frafall og 20 prosent med mangelfulle leseferdigheter er dette beløpet fortsatt for lavt. Denne rammebevilgningen stimulerer bedrifter til å gi svake elever lære plass og har derfor betydning for kampen mot frafall i videregående opplæring.

Høyere utdanning/fagskole

Det er positivt at det satses på nye studieplasser på vitale områder. NHO er særlig tilfreds med realfagssatsingen med 260 studieplasser. Det er en god start, men ikke tilstrekkelig for å dekke etterspørselen på sikt.

NHO har merket seg at det settes av 50 millioner til arbeidet med samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon (SAK) i høyere utdanning. Det er bra at det stimuleres til fusjonsprosesser i sektoren. Det vil bety mer robuste utdanningsinstitusjoner med høyere kvalitet.

FORSKNING

Forslaget til statsbudsjett for forskning og innovasjon er i liten grad et bidrag til å styrke Norge som et attraktivt land for forskning og innovasjon. Et forskningsstatsbudsjett på 547 millioner kroner ekstra gir 2,4 prosent nominell vekst. Med en anslått konsumprisindeks på 1,8 prosent og en antatt lønnsvekst på om lag 3 prosent, er dette tilnærmet nullvekst. Veksten på 3 milliarder kr til Fondet for forskning og nyskaping er blant de svakeste noensinne.

Det er positivt at Regjeringen foreslår økning til offentlige og industrielle FoU-kontrakter (OFU/IFU) på 20 millioner kroner, og at det settes av 10 mill. kr til Senter for forskningsdrevet innovasjon (SFI) på Nærings- og handelsdepartementets budsjett. Men vilkårene i SkatteFUNN burde vært endret, især med hensyn til timesatsen, og rammen for Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA) burde vært styrket. Kuttet på midlene til Nærings-Ph.D burde vært unngått. Nedenfor utdyper vi noen av våre synspunkter på forslaget til forskningsbudsjett.

SkatteFUNN – hev timesatsen til 1000 og utvid i forhold til forskningsintensive unge bedrifter (FUB)

Finansdepartementet har sendt ut på høring forslag til endringer i Skattelovforskriftens § 16-40 som vedrører SkatteFUNN. NHO vil komme med en egen uttalelse om Finansdepartementets forslag. NHO vil understreke at SkatteFUNN er et viktig virkemiddel for å fremme forskning og utvikling i bedriftene. Evalueringen av SkatteFUNN-ordningen i 2008 konkluderte at en krone i SkatteFUNN-tilskudd har utløst to kroner i FoU-innsats fra bedriftene. SkatteFUNN bør trappes opp som skatteincentiv. Den uheldige innstramningen på timesatsen som ble innført fra og med 1. januar 2007, bør fjernes. Den burde i det minste settes til 1000 kroner, slik satsen er for Forskningsrådets brukerstyrte prosjekter. Finansdepartementet har i sitt endringsforslag til Skattelovforskriften foreslått å øke timesatsen fra 500 til 530 kroner. Dette er alt for lavt.

I tillegg foreslår NHO at SkatteFUNN-ordningen gjøres mer gunstig for forskningsintensive, unge bedrifter (FUB), det vil si bedrifter som er 8 år eller yngre, og hvor forskning og utvikling utgjør minst 15 prosent av driftsutgiftene. For disse bedriftene er vårt forslag at støttesatsen økes fra 20 til 30 prosent og at taket heves til 45 millioner kroner.

Innfør direkte fradragføring av FoU-kostnader

Mens mange europeiske land tillater direkte skattemessig fradragføring av FoU-kostnader, er det bare begrenset adgang til dette i Norge. NHO mener at disse reglene må forbedres slik at det gis adgang til direkte fradragføring av FoU-kostnader. Dette er tidligere foreslått av representanter for Senterpartiet i dokument 8:90 (2004-2005).

Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA) – øk rammen med 100 millioner kr

Vekstforslaget på 10 millioner kroner til Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA) er skuffende lite ambisiøst. Mange gode prosjekter blir avvist på grunn av for stramme budsjettammer. Brukerstyrt innovasjonsarena kunne med fordel vært økt med 100 millioner.

Utfordringer knyttet til Fondet for forskning og nyskaping

Fondet for forskning og nyskaping vil komme opp i 80 milliarder kr for 2011 når Regjeringens forslag legges til grunn. Fondet for forskning og nyskaping er plassert i norske statsobligasjoner, og rentenivået blir således avgjørende for fondets avkastning. De lave rentene vi ser i dag og forventninger om lav rente i flere år fremover, vil føre til at renteinntektene fra Fondet vil reduseres gradvis. I 2011 skal to innskudd på henholdsvis 3,5 og 2,5 milliarder kr fornyes. I 2012 skal et innskudd på 14 milliarder kr fornyes. De fornyede innskuddene kan få lavere rente enn dagens, som gir redusert avkastning. Det er viktig at Fondets økonomiske kraft sikres i de kommende år. Eventuelt må det treffes kompensatoriske tiltak dersom avkastningen fra Fondet svekkes. Stortinget bør ta fatt i denne problemstillingen så raskt som mulig.

Vennlig hilsen
NÆRINGSLIVETS HOVEDORGANISASJON
Område Arbeidslivspolitik

Svein Oppegaard
Direktør

Kopi:
Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet
Nærings- og handelsdepartementet
Norges forskningsråd
Innovasjon Norge